

CAP AU PUIG

(Paisatge pollensí).

Á N' EN BARTOMEU AMENGUAL

VAJA un decapvespre! Un cel netíssim, rentat de fresch per tantes arruixadas, no gayre calor, retuts y en-rampats de no fer res y plens de delit y de jochs... Impossible no volar de la gabia... Cap au Puig!

Eu camí espotona, però aquells machs, pedrolins y codols encara semblan fermos entrar en gana. D' eus sequers, amagats dins brancatge, arriban las olors de la lletrada y d' eus acops, estesos demunt canyissos; eus figuerals s' alegran d' esclafits de riayas; enllá eus formiguers creman, escampant sa fumassa blanquinosa, y per endavant eus costers omplan de verdor la pujada, fins als cingles y penyalars mitj núus, ahont el roquissam sols s' adorna ab qualque mata ó garbayó, que tremola á la vorera de l' altura. Eu sol comensa á picá una mica, y apar qu' un se trobi qualque poch entressuat; endemés, segueix l' esquerdá d' eu camí, per torment d' eus peus que de tant bon gust la trepitjan... Però no hi fa res. Cap au Puig, cap au Puig!

Voltém per dins l'ausiná, per demunt un trispol d'escorxa vermeya y humida. A cops de destrál van cayguent las ausinas de la triada; eus clars de la garriga desclouen llunyedars d'ombra tentadora y refrescant, d'ahont pujan perfums de reina y remors de fuyassa. A baix, entre ramas rotjencas, se mostra pollensa, escalonant carrerons desempedregats per las rieradas, rengleras de casas ennegridas y una mescla estranya de teuladas fumosas. Però molt alerta á mirá entora y caure aprop, ab la fuyaca de pí llenegadissa; amuntém ab espay, ventats per l'oratjol sanitós y purificador de las alturas, que dú eu renou llunyá de la mar sorda.—A la dreta, Son Bruy se recolza al peu de la montanya, y la carretera de Petra s'allarga d'eu Roser-Vell fins á la Salve, ahont l'amaga eu vert fosch d'un pinaret. L'altra part de puig queda á la vista.

Asseguemnos una estona á la cadira del Bon-Jesús, ahont de veras hi fá un está de Deu; unas quantas passas més amunt, posém l'oreya vora eu bufadó de la boca d'infern per escoltá aturdits eus siulos que d'allá endins pujan, com á bramuls ferests d'una ventada d'eus grans espays, regolfada opresa dins buydors desconegudas... Ja arribám; hem passat la barrera y ab dos bots vet-mos-t' aquí en eu miradó de darrera eu monastli, descansant á volé demunt eus pedrissos; la camía s'aferra, ab la suó que remuya tot eu cos, y aixó qu' á mijan camí ja mos hem llevat jach y capell, per podé corre més falaguers; ¡quin goig á n' aquella fresqueta d' hora-baixa, girada l'esquena á la paret grisa d'eu castellet, eus uys oberts *com á salers* á la claró dolça y esmortida de llevant, un si es no es morada! Devora noltros, la *donada* d'eu Puig, masella de vida y de conhort sana com un grá d'ay, tria ametlas del Bon-Jesús, tremolantli seguit seguit á la boca la riaya més etxerovida que pogueu pensá... Y la vista no s'atura á l'alegre vall d'allá prop, ahont partions, sorts y rotas nedan dins verdó delitosa, ni se contenta ab las ombras blavencas d'eu coll de l'Albufera ó ab las tintas boyrosas d'eu plá embassat de Marjal, ahont las tercianas corren alloure de bon matí y eus marfuys y beatetas no deixan res sensé, á entrada de fosca. . La mirada va á las montanyas qu' aixecan eu cap solitari en derré terme, dins calitja... Aném depressa á penjarnos á la corda de la campana, que

mos ne dú enlayre y mos debaixa de cop, mentres eu só remogut parteix com un llamp á fé sebre á tota la vila que noltros som aquí...

..

Dalt la torre, aixó ha mudat d' aspecte; Pollensa es á baix, un caramull de parets blancas y aygovessos rotjos; eu carré d' eu Roser-Vell fá un enfilay de portalets y casonas igualencas; eu Convent s' alsa com á fet de bell nou, tan abrinat té encara eu campanaret; la parroquia, ab sas parets rasas y envehidas fá mal d' uys; Montision se destría demunt en ple d' eus casats y la Casa de la Vila sembla tacada de suiça... Eu Calvari, al cap d' una pujada dreta com un fús, se deixa veure entre xiprers, creus de pedra viva novas de trinca y abres de molí mitj esbucats. A la dreta de la vila, un desgavell de sotils entrequalcats que s' estira y s' aclareix per graus, fins á trobá cap á n' eu fil devora eu pont de Sant Jordi. Y al peu d' eu Puig, eu pujol de Santuiri fá una ombra, com á per qu' entri milló dins la vista la blancó d' eu cementeri nou.

¡Qué bé ho guarda tot aquell cércol de montanyas, comandadas á esquerra p' eu puig Tomí! ¡La penya Mascorda ha tornat una jugueta y la mola es plana com la má. A l' enfront queda eu tay de l' estret de Ternellas, y seguint la cadena, eus marlets y timbas se tornan pelats del tot, se perden cap á Formentor com oscas d' una serra, aguaytant dins la mar una encoblada de simals plens d' esperons y puntas. A la part d' aquí també la mar bull y escumeja, á la badía de Pollensa, tranquila com una bassa, y á la d' Aucudia, ahont se engrossan ab calma dos ó tres xabechs. Aucudia s' estén vora l' aygua; al peu te la Victoria, que se va tenyint d' un vermey de brasas y mostra á mitján piná una taca negrenca de cremadissa. No 's veu un nígul. Y de Pollensa y de la vall, d' eus horts y casetas espargidas, dins remoreta confusa, pujan crits, de festa y ecos de bulla, qu' un s' imagina com á mil notas diferents de la cansó d' eu trabay y de la vida...

..

Eu Puig! *Regina montium!* Aquí dalt he vist clá lo qu' es eu Puig per Pollensa.

Tot pollensí, des que neix, s'acostuma á viure á n'aquesta ombra guardiana, que més que la vila mateixa, congria y encarna vivament per ell l'idea de patria. De bon matí, á la primera eixida, al partir cap á la feyna, eu Puig l'escomet abans que ningú, riayer y coronat de llum. Eu Puig el segueix bon tros, no l'abandona may tal volta, guarda eu séu somni de cada nit, vetlant dins la fosca, cubreix l'aspre retró de sas passions renoueras, y si un dia aquell deixa eu poble ditxós per aná á corre mon, encara eu Puig l'acompanya un llarch bossí de carretera, li queda dins eus uys com eu derré recó entrevist de ca-séua... Quant eu pollensí torna, eu Puig se li presenta altra vegada, ayrós y alegre, sempre dret á son lloch, ixquent de sopte demunt un bosquet d'oliveras, mentres remorejant en aquella llunyana volta de camí, el saluda la *Salve*...

..

S'ha post eu sol fa una bona estona. La lluna plena surt, com una coca rosada de rosari dels Morts. Davallant de la torre, atravessam eu cor de l'esglesieta, solitari y tristot, que dibuixa en mitj de sas cadiras l'ombra estranya d'eu faristol majó. Á baix, derrera aquella llantia que may s'apaga, la Verge protectora vetla, rodetjada d'homenatjes d'una eterna infancia, vots, quadrets y bossins de cera blanca, trunyellas com eu bras, tayadas de rel, d'una tisorada... ¿Com pot morí aquell foch sagrat, si hi ha sempre una esperansa que l'atía?

Per una porta oberta, eu refató se descubreix, una espayosa sala buyda de mobles y plena de fredó, ahont se fon dins tenebres una taula llarguíssima, companya antiga de tota casta de bulletas, vegas y pá-ab-caritats. Ja som un altre pich en eu miradoret d'abans; la donada ve cap á noltros ab un llibrot mal forjat, vey, descosit y menjat de ratas, ab las fuyas formiguetjant d'escripturas seuvatges; eus brassos forsarruts y vermeys de la donada no poden ab aquell feix; mos allarga eu *protocol* fent la mitja.

—Aquí poden posá lo que vulgan; eu seu nom, una *glosa*, si es que son *glosadors*.. —

¿Glosadors? *Noli me tangere*... El Deu d'eu seny me matí, abans de que puga veure 'm ab aqueixa ploma en má y eu pols tremolós, trahullant per dins eu magatzem de la rima ab cerca-pous roveyat, per treure llamicós y ple de verdet un pensament d' *album*...

Mos n' anam. Nit feta. Baix d' eu miradó, una somereta se bolca ab delicia, y la cussa negre d' eu Puig cruix de dents, tota atrafegada ab un os que ha trobat dins eu femé, grapo-netjant en mitj d' altrás relíquias d' un dinaret.

A dins la vall, un sol llum, molt viu, se deixa veure. Eus abres y matas d'eu camí se destrian dins un cel de pau, abont eus raigs de lluna matan las lluminarias d' eus estels, deixant-ne lluí, no més, á redols, qualquun tot solet, nedant dins claró esblancahida. A las costas d' enfront, l' espay s' encén ab los fochs de carrig y herbas xarecas, cremant aquí y allá, que prenen depressa y corrent per tots vents; de qualque munt de cloveyas d' ametla, s' escampa un fum ple d' olors.

S' han acabat eus costers; posam peu plá. S' entornan á la vila eus derrers estols de figueraleras, truyosas y giscant ab escándol, eu pané de figas en eu brás, y deixant en darrera com un regueró de juventut, com un baf ardent que mos fá aná en cap entorn.

Pollensa. Un bull de vida mos revolta. A la creu de pedra corcada d' eu cantó penja d' un cordellí eu fanalet d' oli y á la casa de devant l' ala de teulada fa duas partions de la paret frontera, l' una dins ombra espessa, l' altra anegada de lluna...

GABRIEL ALOMAR

MARÍA ASSUMPTA

Com l'ocellet perdut lluny del boscatge
son vol incert per tot lo voltant gira
envers lo niu, que anyora, del brancatge,
y, ab sos gemechs d'amor, fortment sospira;

aixís lluny del Amor que l'ha ferida,
lluny del Espos amat que tant adora,
ardint pera volarne desseguida
al niu d'amor que de tot cor anyora,

en la mar del diví amor anegada,
dels Apostols voltada está María,
y fïta al Cel l'extática mirada,
veu baixar son Amor y defallía.

Y místicas paraulas van y venen
del Espos á l'Aymía ab dols aroma,
y admirats los Apostols sols entenen:
—Vina al tálam d'amor, tendra coloma.—

Y, deixant aquest mon de vil escoria,
per sa gran hermosura estatge indigne,
al costat de son Fill puja á la Glòria
hont hi te preparat un soli digne.

Y, al travessar del Cel l' augusta porta,
plena d' honor y magestat divina,
la Cort celestial postrantse absorta
saluda ab cants triomfals á sa Regina.

Sa filla l' anomena l' Etern Pare,
gosantse al contemplarla tant hermosa;
lo Fill diví li dona 'l nom de Mare,
y lo Sant Esperit li diu Esposa.

Y, al dols acort dels himnes armoniosos
que Angels y Serafins cantan alhora,
á sa Reyna gentil, voltant gojosos,
vestida ab raigs de llum encisadora;

la augusta Trinitat al front posantli
de gloria ja inmarcible la corona,
y, á son costat aurífich trono alsantli,
de tota la creació 'l ceptre li dona.

Y Ella, en sa gloria inmensa, recordantse
de que al mon los Apóstols tots sols ploran,
á un Serafí bellíssim mitj girantse,
diu:—Ves á consolá' als fills que me anyoran.—

Travesa ell tot l' espay d' una volada,
y, sa veu celestial, clara, argentina,
als Apostols explica la embaixada
que 'ls du del Cel, de part de sa Regina.

—Alegráu—diu—aqueixa cara trista;
no' os ha pas oblidat la vostra Mare;
com vosaltres no os ha perdut de vista;
més que quan era al mon vos ama encara.

Y, de son Cor de Mare amorosíssim,
com de claríssim sol l'ardenta flama,
de gracias vos vindrá 'l tresor riquíssim
del Cor Sagrat del Fill que tant vos ama.

Deixáu-ne, donchs, lo vel de la tristura;
obriu los vostres cor á l'alegría,
y arreu pregone tota criatura
l'amor y las grandesas de María.—

JOAN ALIBERCH Y TORT

UN ÀNGEL MÉS

POESÍA QUE GUANYÁ ACCÉSSIT Á LA FLOR NATURAL EN LOS JOCHS
FLORALS DEL «RAT-PENAT» DE VALENCIA

No hi ha conhort; la rónega esperansa
s' ha desvanit com núvol que 'l vent llansa
d' una banda á'altra banda en un instant:
lo goig, fentli costat, també deserta;
de fel se queda l' anima rublerta,
y les fibres del cor se van trencant.

No hi ha conhort: quan manco s' esperava;
quan tot lo mon més confiat estava,
com tulla que del arbre se desprén,
y fent mil remolins lo puesto deixa
y de vista s' allunya, així mateixa
entre ulls y cara se 'ls se 'n va lo nen.

Lo nen, que era la gloria y la alegría
de los pobres vehins de la alquería;
que servía á ses penes de consol;
fugint de lo enganyós que al hom fa guerra,
per altre mon millor deixa la terra
y lo camí del cel pren en un vol.

Ja no eixirá corrent fins á la porta

quan son pare cansat vinga de l' horta
á rébrel com tenia de costum;
ni al seu bras pujará, ni sa maneta
morada per lo fret y bolludeta,
voldrá agarrar de lo cigarro el fum.

Ni fugirá com ell acostumava
de la serrada; barba que 'l punjava
al volerli donar amorós bés;
ni podrà sa mareta ja agrunsarlo,
ni junt á la mamella acaronar-lo,
ni als seus genolls l' adormirá may més.

¡Quí ho había de creure! Allí, en la entrada,
sobre la taula oberta y apanyada
per randes y per teles de colors,
com si en lo llit dorguera, el nen reposa
vestit ab un traget color de rosa,
plé de galons daurats, llistes y flors.

Rodejen l' ataut pitjers ab lliris:
hi ha quatre palmatories ab sos ciris,
guarnides per virolles de paper;
per terra flors y fulles escampades;
¡fins les panolles del trespol penjades
sembla que vullguen ferli de doser!

Lo cá, lo féel amich que 'l nen tenia,
gitat baix de la taula passa 'l día
á la seua manera gemecant.

Aveats los pollets quan ell menjava
á plegar les molletes que 'ls tirava,
vuí també per la entrada van buscant.

¡Tot fa tristor! Lo bres ja no 's meneja:
la roba del infant, per que no 's veja
l' amaguen de la cambra en un racó.
Lo pare sembla mut, la mare plora,
y axis se 'n passa un' hora y altra hora,
y en la llar no hi flameja ni un tió.

Les amigues de casa y les vehines,
van per allí confuses y mohines
manant y disponent sense parar,
y en mitj de tanta pena y tant desori,
torba el silenci aquell lo rebombori

de los gichs, al voler eixir y entrar.

Per fí aplega el moment; la comitiva
fins á la porta de la casa arriba
pera endurse al fosal el albadet:
allí aguarda la Creu, y les giquetes
ab la roba millor apanyadetes,
y lo retor ab llibre y salpasser.

Pera evitar als pares l'agonía
de vore endurse al fill, de la alquería
en lo cuarto més fondo els han ficat.
Quan ixquen ja estará el nen en la fosa,
y allí no trovarán ninguna cosa,
mes que 'l amarch recort de lo passat.

.

—¡No tingau que plorar!—una velleta
los diu alsant la veu tremolosa,
y ab lo cabell més blanch que un floc de neu;
—¡no tingau que plorar! y féuse el conte
que sou jovers encara, encara es pronte:
¡No vull mantindre jo los que tindréu!

No ofengau al Senyor, y feu memoria
que ell prega per vosaltres en la gloria,
ahont no arriba del mon l' amarga fel;
obriu de nou lo cor á l' alegría,
y penseu que teniu desde este día
un escaló pera muntar al cel.

ANTONI PALANCA

SEMPREVIVA

Á LA MEMORIA DE FREDERICH SOLER Y J. ANSELM CLAVÉ

Los dos la patria aymaren;
los dos del cor moriren;
los dos molt la honoraren
y son amor sentiren
ab forsa may minvada,
ab fé sempre lleal.

Avuy ja la mortalla
sobre 'ls dos s' es cayguda;
pero á la eterna dalla
sa feyna li es retuda
que del cantor y 'l poeta
la gloria es inmortal.

PERE DE COTS Y SOLDEVILA.

FÉ Y ESPERANSA

A MON ESTIMAT AMICH EN FRANCISCO RIGAU

I

¡Ay bon Deu! la Tardó ingrata
con s' enrossega 'l fullam,
y las floretas hermosas,
y 'ls niubets espinjolats!
L' enrojida torrentera
bot pel marge y nega 'ls camps;
l' alta serra Pirenayca
s' ha vestit tota de blanch.
En los alzinars ombrívols
no hi piuleja 'l ros pinsá,
ni s' hi sent la dolsa gralla
del pastor enamorat.
Batent l' ala enfredolida
vol fugir l' aucell de pas:
¡Qué li reca la teulada,
franch soplúig del niu amat!...
¡Tot es trist! Lo sol s' acluca
poch après del despertar:
á quatre passas del Alba

segueix la Nit negrejan.
¡Tot es trist! Lo bronze aliívol
ploricós s' ou ressonar:
¡qué barretinas *giradas*!
¡qué mocadors endolats!
Plora l' amarga viudesa
al raconet de la llar;
los infantons ¡com s' ajocan
á la falda maternal!
Enllá, la trista vellesa
per las portas va trucant;
sos dits balbs no poden cloure
ni 'ls bocins de caritat!
S' ajauben las albardas
al pes del tramuntanal;
deixa 'l llop la selva muda
y enronda 'l poble udolant!...
¡Ay bon Deu! la Tardó ingrata
quin mon més trist que ha deixat!
Me sembla 'l cor d' una viuda
que al cementir va resant!
Mes... ¿Vindrà la Primavera,
tendre y bonica com ans?
Sí, vindrá: ja al Cel li brodan
son nou vestit nupial.

II

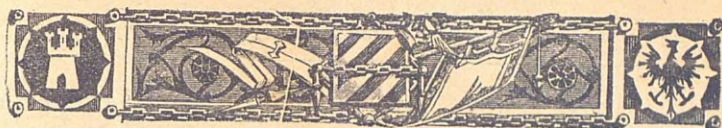
De la Tardó de la vida
prou que he sentit passá 'ls torps;
si 'l mon ha perdut sas galas,
jo he perdut las ilusions.
Ja no 'n queda ¡ni una fulla!
de la garlanda de flors
que vaig trená en la infantesa
tant bon punt deixí 'l bressol.

¡Adeu, bonicoys pessebres!
¡adeu, balandriers palmons
que en dia d' alegres Pasquas
feyan ma ditxa y conhort!
¡Adeu, *baletas* polidas
y *trompitxols* balladors:
ja may més pel sol de l' era
daréu salts ni giravolts!
¡Ay, quin cor sento més negre
quan vos trobo pels racons,
regirant las caixas vellas
de la perduda antigor!
Igual que las fullas grogas
que arrossega 'l vent del Nort,
mas primeras alegrías
veig fugir á tomballons...
De la juventut riolera
tampoch n' avivo cap goig:
ni *mercats*, ni *romerías*,
ni *balladas*, ni *cansons*.
Los *ferrets* y las *morratxas*
ja no 'm fan pas saltá 'l cor,
ni 'm dona delit ni joya
l' ayrós cant del floyiol.
Ja de cridarme «*paborde*»
s' oblida 'l Senyor Rector;
y á *Traure vall*, cap donzella
gira á mí son esguart dols!
¡Oh! y tan bé que puntejaba
contrapás y *ball rodó*,
y en fer lluhir la *Capella*
ningú 'm feya aná á redós!
Tot lo poble ja m' oblida;
ningú 'm té en felís recort;
¡fins si perillés la Pátria
lo meu bras no fora bo!...
¡Oh trist camí de la vida,
que erm que 't trobo y espinós,
sense cap reboll pels marges,
sense cap niu ni cap flor!

L' hivern de la vida 'm gela;
no m' escalfa 'l bes del sol;
y la neu del cap se 'm filtra
fins á las telas del cor!...
Mes... allá al cap de la serra,
hont tot es trist y negrós,
¿no hi haurá una viva flama
que 'm desglassi lo meu cor?
Sí, hi serà: la Fe m' ho dicta,
l' Esperansa 'm don vivió
per muntarhi... ¡Oh Llar Sagrada,
fesme seti en ton escó!

RAMÓN MASIFERN.

LAS MANS DE SANTA MAGDALENA

LLEGENDA CATALANA

Si vols que vinga á sermó
ja hi vindré, germana Marta:
que hi predica un jovenet;
es malaguanyat per frare,

(Antiga cansó catalana de Sta. Magdalena.)

SENS dubte que la vella cansó que posém aquí inspirá, més que l' Evangeli, als infelissos autors, que ja en versos ja en dramas, tractaren tan malament á Santa Magdalena, á la qual no compregueren may; suposant que son amor á Jesucrist, no era més que un amor carnal, estimant, no al fill de Deu, sino al jove hermós, lo bon mosso d' Israel.

No diré un home sabi, sino que á una dona ignoranta que llegeixi l' Evangeli que 's canta en lo dijous de Passió, en lo dilluns Sant y en los días de la vuytada de Pascua, no liq ueda cap dubte, que tan sols un pensament extraviat per las passions humanas, pot creurer y escriurer semblant blasfemia.

Hauría lo bon Jesús, la castedat increada, acceptat ab gust los afalachs d' una dona de mala vida, si hagués cregut que ab alló hi havia un fi carnal.

Y tant va ser lo contrari, que ni 'ls mateixos faritzeus, sos

LA RENAIXENSA.—Any XXV.

companys de taula, enemichs jurats de Crist, li donaren á la acció de la pobre pecadora tan dolenta interpretació; puig Jesús que permeté que 's diguessen d' Ell tota mena de calumnias, jamay tolerá ataquessen sa immaculada puresa.

Se li han perdonat sos pecats, porque ha estimat molt; digué lo nostre Diví Salvador.

Jamay lo fill de Deu hauría perdonat á la pecadora, si al rentarli sos peus ab llágrimas, untantlos ab bálsam plé de fragancia y aixugantlos ab sa rossa cabellera, hagués la dona pública d' Israel comés un altre pecat de luxuria, dedicantlo al home; no al fill de Deu.

Altre dubte hi ha, y es saber si Jesús era un home hermós.

«No 'l distingírem de la plebe: passá per nostre costat y no 'l coneguerem, porque cap hermosura notarem en Ell» diu lo Profeta. Y en aixó, s' apoyan molts pera creure que 'l bon Jesús, en quant á sa figura d' home, no tenía res de notable, y l' Evangeli que diu que sa paraula atreya, no parla may de l' hermosura de sa figura, lo qual sens dubte no s' haurían descuydat de notar los quatre Evangelistas; fent constar no més que era alt, dihent que sobresurtía entre la gentada que 'l seguía.

Ho repetím: l' amor de la Magdalena á Jesús, fou un amor Diví, estimant al fill de Deu, no al home carnal. Lo contrari no poden afirmarho sino los que no 's veuhen capassos de sentir altre amor que 'l dels sentits.

No fou tan sols la Magdalena la que senti un amor Diví pera son Mestre.

Santa Tecla, la noble verge d' Iconio, lo sentí per Sant Pau, y aixó que, segons se diu, l' Apóstol de las gents era una pobre figura, petit, y en son llenguatge parlava malament lo llatí y 'l grech, com també l' hebreu, sa llengua natural, per ser tartamut. Pero la doctrina era divina y s' emportava á tot-hom ab ell.

Lo mateix passá ab Santa Clara, la noble dama de Assís. Encantada de la divina paraula de San Francesch, deixá tot lo del mon y fou la primera fundadora de la ordre francescana. Y aixó que 'l Patriarca de Assís tot ho tenía menos hermosura.

A las santas anomenadas y á altrás mil, qual noms callém,

no las portá may al cel la bellesa humana, sino la paraula divina, que fa florir en los cors lo millor dels amors.

Feta aqueixa digressió, devém ocuparnos de la llegenda catalana de Santa Magdalena.

Ningú en lo mon ha estat tan segur del perdó de sos pecats, com la pobre pecadora d' Israel.

Lo mateix fill de Deu li va dir:

—Aixecat, que tots los pecats te son perdonats.—

Mes si Deu los hi perdoná, ella no. Y després d' haver assistit á la mort y passió de son Amat y á sa Ascensió al cel, presa ab sos germans Llatzer y Marta, junt ab las Santas Marías, y altres deixebles de Jesucrist, foren posats dins d' una barca vella, sense velas, rems, ni timó, y llensats á la mar, porque s' ofeguessen. Mes los ángels de la guarda los portaren á las costas de Provensa, ahont Llatzer, lo ressucitat, fou lo primer bisbe de Marsella.

Morta la hostalera de Jesucrist, se retirá á Tarascó, y en lo bosch negre fou la primera monja que, recullint á altres verges, visqueren en comunitat, obrant lo gran miracle de matar aquella fera verinosa anomenada la Tarasca, que tenia aterroritzats á tots los habitants de la contornada. De Magdalena, diu la llegenda que se 'n aná terra endins, camina que caminarás, pera trovar un lloch ben solitari pera fer sa penitencia, y, caminant días y días, se n' entrá á Catalunya en terras de Corbera, entre 'l Panadés y plá de Barcelona. En aquella montanya no sabém si hi trová una cova, ó aixecá una pobre barraca, y allí entre llops y faristelas, feu sa penitencia menjant herbas y bevent tan sols aygua d' una font de clot.

Set anys passá ab una vida més d' ángel que de persona, quan diu la llegenda que sentí la veu d' un ángel que li digué:

—Ja has acabat la penitencia: ara marxa cap á Marsella.—

La Santa ohí la veu del cel y baixá la montanya de Corbera.

Era ja á mitj camí, quan per casualitat se mirá las mans.

Aquellas mans blanques, finas y tobas de l' antiga dama de Jerusalem, s' havían tornat secas y negres, com las de las pobres vellas que trevallen al camp.

Un pensament de vanitat vingué á la que havia sigut l'hermosa entre las hermosas, y exclamá ab recansa:

—¡Ay mans, qui us ha vist y us veu!—

Llavoras la Santa sentí llunyana la rialla del dimoni y una veu d' un ángel que li digué:

—Has pecat, Magdalena, y te cal fer set anys més de penitencia.—

La Santa plorant se 'n aná cap á Marsella y, no lluny d' allí, en la cova de la Santa Bauma, comensá de nou la més aspre penitencia.

Set anys després, los ángels del cel que visitavan cada día á la Santa, s' emportaren á la gloria aquella ánima tan purificada, deixant son cos pera que 'l venerés allí 'l mon enter.

La Santa deixá en la Seu de Marsella una reliquia inestimable; una ampolleta plena de sanch de Crist, que ella recullí estant al peu de la creu, quan morí lo Diví Redemptor.

Tot lo mon venera á Santa Magdalena.

Barcelona li té dedicadas duas iglesias, y Fransa la aclama com una de sas principals patronas, haventli dedicat en sa nació moltíssims temples.

FRANCISCO DE PAULA CAPELLA

AL ORFEÓ CATALÁ

LLEGIDA EN LA VETLLADA QUE CELEBRÁ LO «CENTRE CATÓLICH»
DE BADALONA, LO DIUMENGE 20 D' AGOST DE 1895

Vosaltres sou la colla que en germandat festosa
reviure feu xamosos los cants de l' antigor
vosaltres de la terra ab cántiga agradosa
armoniseu la mágica tonada melodiosa
de Patria Fe y Amor.

Millor que en la boscuria lo passarell refila,
millor que en la verneda refila 'l rossinyol,
vostres cantars com l' eura que roure amunt s' enfila
son tó melós que puja á l' ánima tranquila
rublintla de consol.

Y 'ns feu gosá 'ls murmuris de l' aura joganera
y de plascent dolsura la pensa sadolleu
y ab las gentils tendresas de gaya primavera
ab melodía mágica, vibranta y encisera
nos feu pensar en Deu.

Tireu avant. La Patria os va seguint gojosa,
y sembla que us inspira la veu de l' avior,
l' ombra de Deu vos guarda y al vostre entorn reposa
y al jove, á la donzella y al jayo y á la esposa
amorosiu lo cor.

Avant! Avant y fora! Siguen bons nets dels avis,
tesor de las centurias la herencia escorcolleu,
y ab música encisanta qu' esborra dols y agravis
y ab la bondat á l' ánima y ab lo cantar als llavis
pujéunos prop de Deu.

BALDOMERO SOLÁ Y SERIOL

FOLLIA

Jo 'n sé un cisteller,
prop l' Argentería,
que 'n fa bons cistells
de jonchs y de vimechs.
Are me 'n fa un
per tu, gaya nina,
per durhi las flors
que culls cada dia.
En paga jo vull
una toya rica,
feta per tas mans
bufonas y finas.
Quan me la darás,
(fes que prompte sia),
foll la besaré
ple mon cor de ditxa.
Jo 'n sé un cisteller
prop l' Argentería
anemhi, mon be,
anemhi ma aymía,
veurém lo cistell
que per tu fabrica.

ANTON BUSQUETS PUNSET

LO TEIXIDOR

CERTAMEN DEL «FOMENT CATALÁ» DE SANS, 1895. SEGON
ACCÉSSIT AL PREMI OFERT PER DON ENRICH BATLLÓ

La unió fa la forsa.

De la industria de ma terra,
só un de sos humils soldats;
germá dels que al pla y la serra,
hermosejan camps y prats.
Ells, per gels y soleyadas,
amatents á las sembradas,
mantenint á tot lo mon:
jo, menys brau, al fer ma feyna,
ab lo traqueteig de l' eyna,
sols fer tela 'm correspon.

Ab magall, arada ó dalla,
van pels camps;
en tant brunz ma llansadora,
fent, trich, trach.

Cents y mils son que s' afanyan,
en tots los rams del saber;
y com per mi 's desentranyan,
corresponch ab mon teler.

Arreu lo que veig m' indica,
que á la ciencia hi ha qui 's dedica,
dreta via al lloch honrós;
y á tots quants se 'ls galdardona,
va la seva enhorabona;
per ells treballlo afanyós.

Obras dictan, que recrean,
mon descans;
en tant bronz ma llansadora,
fent, trich, trach.

Quant passejo en jorn de festa,
admirant esbelts palaus,
acabats com prima aresta,
y enlayrats fins á vol d' aus:
Que 'm delecto ab la pintura,
ó m' encanto ab la escultura,
y en tot lo que en l' Art te niu.
Puch dir als que ho posseixen,
y á quants hi contribueixen:
teixeixo lo que vestiu.

Buril, pinsell ó paleta,
fan anar;
en tant bronz ma llansadora,
fent, trich, trach.

Del batán á selfactina,
tots per mi preparan fil,
corretjám y enginy rondina,
encreuhat per tot istil.
Millor, si tothom es destre;
més be, si tothom surt mestre;
tot fa cap á un fí mateix:
camí dret d' abans y d' ara;
lo que 's ventila y prepara,
mon teler ho resumeix.

Tots s'afanyan y's desvetllan,
dins son ram;
en tant brunz ma llansadora,
fent, trich, trach.

Milers fils d'igual llargada,
desenrotlla 'l plegador;
de la *estesa* á la *calada*,
fan la via ab germanor.
¡Patria! ab tants fills que despuntan,
si com fils d'urdit s'ajuntan,
tramant ab lleys dels passats,
ajustant los engranatges,
al remor de mils rodaiges,
teixirás tas llibertats.

¡Patria meua! las grandesas
tornarán,
en tant brunz ma llansadora,
fent, trich, trach.

Lo treball nos fa á tots nobles;
qui treballa es bon germá;
travallar es ley dels pobles,
que s'afanyan pel demá.
Catalunya, ab dons propicis,
al avens en arts y oficis,
regoneixen las nacions.
Mentres vibrin tas campanas,
pots salvar ab tas germanas,
una nau, que's diu, va á fons:

Brunzi, donchs, la llansadora,
fent, trich, trach,
les nacions sols s'engrandeixen,
travallant.

JAUME CASAS PALLEROL

ÍNTIMA

Demá es Maig; digué ma filla.
Baixaré matí al torrent
y de rosas, xeringuilla
y de tot quant fá oló y brilla
faré á la Verge, un present.

.

Y la he vista agenollada
al peu mateix del altar,
en sos ulls la fé pintada;
y ab sa veu d' enamorada
entonar un dols cantar.

Era á vos, Verge María,
á qui sa veu dirigía
la prenda del amor meu.
Siguéu, donchs, de nit y dia
sa guarda: Mare de Deu.

EDUART VIDAL VALENCIANO

MONÓLECH DE SOLTERA

Vint y vuyt... ¡vint y nou!... ¡trenta
ben cumplerts!!... ¡Deu meu!... ¡Deu meu!...
!Com vola 'l temps!... ¡Com empenta
á un any breu, altre més breu!...

Creix lo feix que desespera...
Surten ja senyals de ruina...
y, ¡ni esperansa sisquera
de deixar de ser fadrina!...

¡Jo no sé pas lo que pensan
los homes! .. ¡No faig pas pó!...
Los miralls prou me convencen
de que encara... ¡Deu n' hi dó!

—No te mala fesomía—
diu tothom;
mes per xó á la *Rectoria*,
may hi *assentan* lo meu nom!...
¡Quín será 'l dia! ..

Fa quinze anys, quinze 'n contava
també, y la mare, pobreta,
veyent que m' empolaynava

me deya:

—Vaja, Pepeta...

no tingas aquest recel...

¡no 't dongas tan jove guerra!

Mira; *las gotas del cel*

totas cauhen à la terra.

¡Per marits, ray!...—

Donchs encara

després de quinze anys, es l' hora

que aquell consell de la mare,

m' aconsegueix casadora!...

¡Ay, si la mare vivía! ..

Jo prou sé

que ella 'm va dir que *cauria*...

mes cóm?... quant?... ahont *cauré*?...

¿Quín será 'l dia?...

Mas germanas— que 'n tinch duas—

fa ja temps que son casadas

y apart d' algunas marfugas

ab pau y ab amor passadas,

totas duas son ditxosas,

y viuhén be ab sos marits

y son mares carinyosas

d' una colla de petits...

Si vaig á ca la *mitjana*

tot es: *tia, tia, tieta*!...

Los nens de l' altra germana

tot es «la *tia* Pepeta »

Só la *gran* y ¡quí ho diría!...

¡greu me sab

que tots me tingan per *tia*!...

¡No m' ho puch traure del cap!

¿Quín será 'l dia!...

Y no es pas que 'l meu gust siga

diffícil d' acontentar;

¡no só, com moltes, amiga

de lluhir ni malgastar!...

Jo estaria satisfeta

ab un jove humil y bo,
 puig la setmanada estreta
 s' allarga ab la estimació...

Forsa amor, feyna seguida,
 pau á casa y bon delit
 foren prou, porque ma vida
 s' escorregués sens neguit!...

¡Després... si un fillet tenia!...

Mes ¡ay Deul...

Si es tot somni... fantasía...

¡Son *verdas* com la *guineu*!...

¡Quín será 'l dia! ..

No fa gayre, la Quimeta
 va casarse... ¡Y quín sufrí'!
 me mirava satisfeta
 igual que 's mofés de mí!...

De mas amigas ella era
 l' última.. ¡Ja totes son
 casadas!... Sent la darrera,
 ¡m' he quedat més sola al mon!

¡Y tant jove, ja es casada;
 disset anys no ben complerts!...
 ¡Tants cops que jo l' he faxada
 quan duya encara bolquers!...

Cast be, mare podria

serli jo,

y en cambi quedo per *tia*..

Deu meu... ¡que s' acabi aixó!

¡Quín será 'l dia!...

¡Ay!... ben cert que acabat fora,
 y acabat de molt temps ha
 si l' amor propi, en malhora,
 no 'm' gués vingut á temptá'...

¡Que era bon noy!... ¡M' estimava!...

Encara guardo l' anell...

¡Quín desengany! Jo 'm pensava
 portarlo com un anyell...

Una raresa de mossà...

Tenia 'l ball compromés
y jo que no, que ab la *Rossa*
no volfa que hi ballés!...

—Donchs jo ho vull, que he dat paraula

—¡Tréncala!...

—¡Jamay!..

—Donchs ¡jau!!

¡Com reya la *gata maula*
quan vaig sortir del sarau!

«Au» vaig dirli y ho complía...
que en Sisó

lluny, molt lluny de mí, fugía!...

La *Rossa* 's casá... ¡Jo no!

¡Quín será 'l dia!...

Desd' allavors ¡Verge Santa!
com si un llamp hagués passat,
sembla que 'l jovent s' espanta
de tenirme al seu costat...

Si 'm faig càlculs me 'ls esbullan
sens dóldressen dels planys meus...

y si sospiro, 'm reullan
mofánsen, de cap á peus!..

En ballar so la darrera
y encara si algun minyó,
dels meus anys, veu la fal-lera
y té de mí compassió!...

Algun temps... ¡tants que 'n tenia
de galans!...

Y ara qua ab goig los pendría,
me deixan per *vertir sants!*

¡Quín será 'l dia!...

Tinch al gloriós Sant Antoni
posat al capsal del llit
y 'l patró del matrimoni
no 'm fa trobar un marit!

Quan me 'l miro 's ressucita
mon anhel... ¡Potsé hi posés,
al altre pany, Santa Rita

perque un *impossible* fés!
¡Sant Antoni, us encomano
que tinguéu de mí pietat!...
¡Santa Rita... us ho demano
ab molta necessitat!
Y 'l jorn que 'm treguin de *tia*...
¡Oh Deu meul!...
Jo aniré á la Rectoría
de genolls... descalsa... á peu...
!Tantdebó fos demá 'l día!

MARIÁN ESCRIBU Y FORTUNY

ESTUDIS

¡AY, QUE HAN MORT UN NOY!

REYNA santíssima!... ¡Afigúrinse quan jo 'm sento per tot «¡han mort un noy! ¡han mort un noy!»

Totas las pobres mares, ja poden pensar: ¡Ay si será 'l meu que se l' han endut á tal banda y encara no ha tornat! Altras: ¡Ay pobre de mí, que ja fa duas horas que es fora de casa!... ¡Potsé es lo meu!

Comensa una veu á preguntar:

—¿Quánts anys tenia?

Y responen:

—Cinch anys.

Y aquí uns xisclets y uns alarits que trencavan lo cor; perque totas las mares dels noys de cinch anys se miravan lo mort com á propl, encara que tinguessin lo seu allí mateix bo y sa.

Amigo de Deu, comensa un brugit, uns crits, y un soroll... no hi ha res més natural.

Un ángel de Deu de cinch anys, que sens conéixel l' estava veyent, blanch com un glop de llet, ros com un fil d' or, ab

unas galletas... ¡Ay pobre!.. ¡Donan tant de gust cuan un se 'ls veu ab aquells ullets tan aixerits, y grassonets que ab una gota d' oli se 'ls pot resseguir de cap á peus... y ab aquell parlar mitj palpizot que 'ls hi escau tant!..

Y be ¿cóm ha estat? ¿cóm ha sigut la mala ánima?..

—Diu, res: hi ha hagut rahons ab los guardas del vi, que ni may que 'ls haguessem conegut; l' una paraula ha portat l' altra; los homes, que ja están prou cremats perque no hi ha feyna, se las han tingudas tiesas; que si farás, que si no farás; que tócam si gosas, en fí: que ells los han tirat pedras y 'l dimoni dels guardas se hi han fet á tiros y veus aquí que 'l pobre noy...

—¡Ay! no parli més. ¡Ay, fill del meu cor! ¡Ay murrís!.. Miri que aixó clama 'l cel. Aixó no ha d' acabar aixís. Aném, aném: corremhi tots...

Y ¿'n vol de gent á ca la ciutat?

Pel carrer la gent:—¿Ahont aneu? ¿Qué hi ha?

—A ca la ciutat... Han mort un noy de cinch anys, filla; guapo, ros... Aquets brétuls del ví... Aquets del portal! ¡mala fí fassen!

—¿Un noy han mort?

—Sí, de cinch anys. ¡Angel de Deu!

—¡Malvinatje! Jo també vinch.

—Jo també.

—¿Un noy de cinch anys? Aném.

—¿Una pobra criatura? Anemhi tots.

Alló era un contínuo pel camí.

Arriva la gent á ca la ciutat, tota esparverada, tota plorosa, tota irritada, tota baladrejant.

Pregunta pel noy, y 'ls diuben que no n' han vist cap. Preguntan pel burot y responen que no 'n saben res.

—¿Cóm no 'n saben res? Lo Diari ho porta.

—¡Ah! ¿no ho saben? Tractan de taparho.

—¿Diu que no han vist cap noy? Aném al Hospital.

—Te rahó aquesta bona dona. Cap al Hospital... al Hospital, al Hospital.

—Diu que avuy han tancat lo corralet.

—¿L' han tancat? ¿L' han tancat? ¿L' han tancat?

Y tothom.

—Han tancat lo corralet. ¡Allí 'l tenen, anemlo á veure!

Pel camí.

—¡La pobra de sa mare! Si molt convé no 'n tenia d'altre! Ja la planyo.

—¡Ay! jo també; consideri, vosté, quin tip de plorar s' está fent en aquesta hora.

—¿Plora? Ja ho crech; si es impossible que tinga consol.

—¿No té consol? Ja me 'n faig cárrech. Ay, després la vull anar á veure.

—Aquí diu una que la vol anar á veure: senyal que la deu coneixer.

—Aquí hi ha una dona que coneix á la pobra mare de la criatura. ¡Pillos! ¡Ah, si jo manés! havia de fer un escarment que ja li asseguro que se 'n parlaria... Pero no tinguí por; lo deixarán fugir y no li farán res.

—Miri si se sab tot. Ara diu una que al guarda que l' ha mort no li farán res y 'l deixarán fugir...

Aixís ignocent y espontáneament, se va escrivint la historia del noy mort, se li crea una mare y se deslliura al assessí, y tot component de bona fé aquesta crónica s' arriba al Hospital.

—¡Lo volém veure! ¡Que 'ns ensenyin lo noy! ¡Que diguin ahont lo tenen!

—¿Quín noy?

—Lo que 'l burot ha matat.—Al que li han tirat tiros.—Al que han matat los del portal.—¡Un noy ros! ¡Un noy de cinch anys! ¡Angel de Deu!—Aquí hi ha una amiga de la seva mare que 'l vol veure! ¡Volém lo noy! ¡¡Lo noy!! ¡¡¡Lo noy!!!

—¡¡¡Callin!!! Aquí no hi ha cap noy mort.

—¡Ay quina picardía! ¡Ara 'ns lo fan tonedís! ¡Donchs que obrin lo corralet!

—¡Si sempre ha estat obert! ¡Entréuhi!

—¡A bon hora! ¡L' han dut á una altra banda! ¡Quí sab ahont l' haurán enterrat! ¡Ay si jo fos home! ¡Ja s' acabarían aquets cofis y mofis!...

—¡Si hi hagués una dotzena de mares com jo...

—Anemsen, torném á ca la ciutat.

La gran munió de gent entrava cridant y gemegant:—¡Pobres mares! ¡Pobres fills!...

Ara be.

Barcelona ha donat un gran exemple de bons sentiments,

interessantse cordialment per la desastrosa mort de un noy de cinch anys, que no ha nascut y de la seva pobra mare, que per no separarse del seu fill encara no existeix.

Lo més trist es que sent tan verdader lo sentiment públich, no tingui rahó de ser per una futesa: per no haverhi un fet real en qué fundarlo.

Mes la autoritat podria conciliarho tot, y perque may se pogués dir que havían estat en va los esclats d' entusiasme humanitari de que hem sigut testimoni, lo governador ó 'l general deurían agafar un noy, encara que fos venturer y ferlo fusellar per un guarda en justa compensació als esforços fets anticipadament per venjarlo, consolar á la presunta mare y castigar al criminal, que aixís diuhen que han d' acabar totas las comedias morals, y la comedia del noy mort no deuría ser menos que las altras.

¡COMPRAR UN MELÓ!

¿Qué 's pensan que no hi ha més que comprar un meló?

Ara vostés dirán: «¡Vaya una gran cosa! S' agafan deu ó dotze quartos y se 'n pren un!»

Deixemnos de bromas, que va formal.

Ningú 's proposa comprar un meló dolent; lo fet es comprar un meló bo; y, si no ho sabían, jo 'ls ho dich; aquest es un assumpto serio.

Vostés pósinse sobre sí, y contémlinse una pila de melons. Veurán com hi va la gent á triar. Tothom sospesa, enuma, fa ganyotas, clava l' ungla, y 'ls que s' emportan algun meló, ho fan ab lo dupte y la desconfiansa estampats en la cara; prova evident de la dificultat de enserirne un entre mil.

Repárinho: generalment aixís que en una casa de familia s' enseta un meló, ó be cridan tots, ¡carbassa! ó be cridan ¡isopas!

¿Qué vol dir aixó? Que lo meló te una bondat efímera, y que las sevas qualitats distintivas sols se manifestan á ulls molt experts.

Regla general; vagin á una casa d' aficionados á meló, y

quan los vegin menjarlo, preguntínlos ¿qué tal? «Aquest meló menjat ahir hauria estat riquíssim», ó be «aquest meló hauria d'estar un dia més á la planta».

Jo coneix families de gent de be, que han despatxat criadas, entre altres motius perque may los compravan lo meló bó.

¡Cóm se coneix que no tenen idea de lo difícil que es ensopegarlos!

Jo que sé l' influencia del meló en certs aconteixements, m' horroriso sempre que passo per un puesto de melons, perque hi veig mil disgustos.

No parlo dels mals de ventre que ocasionan perque encara que son molts, no valen res, comparats ab altres efectes que produheixen.

Mírinse; la química, la fotografia, la electricitat, son avuy grans dominis de la inteligencia humana; estudiadas las sevas lleys respectivas, l' home las aplica ab tota seguritat.

Més, ¿hi ha regla encara pera distingir lo meló bó del dolent?

¡Ay! en aquest terreno tot es miserable empirisme.

L' un compra los més llisos; l' altre los que tenen una taqueta groga aprop de la cúa; l' altre los llistats; l' altre los lleugers; l' altre los que pesan molt... y tots s' equivocan de cent vegadas, noranta nou.

Créguinme; lo meló es com la dona (y perdónin), que per ser blanca, morena, prima ó grossa, no 's pot dir que s'ia bona.

Jo coneix una senyora...

¡Quín exemple per las casas!

Era una senyora que estimava molt al seu marit. Era neta, endressada, poch gastadora, amiga d'estarse á casa. En compte de passar la nit al café, apedassava la roba, ó dava una remenada á l' olla, ó mirava si faltava algun botó á las camisas ó calsotets. Era una bona senyora, pero... Li agradavan molt los melons, y l' seu marit li dava un mal rato sempre que 's proposava obsequiarla; perque ¡li portava unas plepas!...

Amigo de Deu, velhi aquí que un dia, un company del seu home li regala un meló... era per Sant Domingo; pero un meló que estava en son punt; no tenía un dia més ni un dia menos, era gros, ¡ab una olor! ¡ab un coloret entre groch y vermellench!

La senyora ¡puticas! tot era ¡ay, quín meló! ¡aixó es meló! ¡en ma vida havia menjat un meló com aquest! Per tí, que al cap de mitj any, encara á cada punt deya: per lo que toca á melons, cap com lo del dia de Sant Domingo.

Y... no va aburrir al seu marit; pero ja va á comensar á trobarli una falta. «Bon home, deya; ja m' estima... pero, en quant á comprar melons, no hi enten res: es un zero á la es- querra.»

Aquell amich se 'n va anar á Valencia, ¡ni may que hi ha- gués anat y va tenir la humorada d' enviar á son amich uns quants melons d' hivern.

Quan ella 'ls va veure, ¡ah germans! no hi havia qui l' atu- rés. Ne va tastar un per postres.. Si bo havia estat lo de Sant Domingo, remillor era l' altre. ¡Quín meló! Quina cosa més delicada, més fina, més assahonada... Vamos, se tornava boja.

Torná 'l senyor al estiu, comensá á visitar ab frecuencia la casa, y de tant en tant, ¡pam! meló de regalo, sempre exce- lent, sempre deliciós...

No vull ser pesat en la relació: al cap de un quant temps lo marit se vegé obligat á reflexionar sobre la influencia del meló en la llar y li va semblá funesta.

Un dia surt de casa, avisant avans á la criada que al cap d' un quart tornaría d' amagatotiis. Torna, en efecte, entra si- lenciós y de cop en lo cuarto de la seva dona y ella aixís que 'l veu, tota groga y tiemolant, exclama:

—¡No sías mal pensat... parlavam de melons!

—¿Ab qui?—preguntá 'l marit.

—Ab lo senyor. que ho digui ell mateix.

Ell mateix s' estava amagat á l' arcoba.

—¡Ah! va dir l' home enganyat, ¿per parlar de melons es menester agenollarse y posarse de cara á la paret darrera d' una cortina?

Per tí, que marit y muller se van separar. Y ella 's va en- tregar ab tal frenesí á menjar meló, que ha acabat per abu- rriarlos.

Ara dirán vostés: Be; aixó no es més que un cas. Es cert: pero al cap y al últim es un cas; y per un cas penjan á un home.

Tornant á las generalitats. Lo comprar un meló es cosa tan difícil, que per relacions que tingui una persona, conei-

xerá molts metjes, molts advocats, molts comerciants; pero no coneix més que un que entenguí en melons.

¡Qué pocas ne veurán de pomas, de peras, de sindrias llen-sadas per lo carreí! Y en cambi, ¡qué 'n veurán de melons! mostra elocuent dels numerosos xascos que se 'n emportan los que anaren á comprarlos.

Vostés mírinse be 'ls aficionats al acte de menjar lo meló. Si es dolent, lo veurán aixecarse de la taula de mal humor, posar cara de gos á tothom, queixarse del govern, de la criada, de que 'ls seus xicots l' atabalan...

Pero mírinse quan te la sort de topat ab un meló bo. L' apura fins á l' escorxa; buyda las duas coronas ab la punta del ganibet; li suquejan las voras de la boca, y ell xucla de-pressa porque no se 'n perdi borrarall... Ja li pot preguntar si va millor lo seu pare que está malalt. No tinga por que li res-ponga fins que llepats llavis y genivas y passat lo toballó, no hagi fet un sospir de gust. Y després encara li preguntará: ¿qué 'm deya?

En un dia així, per més que la criada trenquí ó resposteji, ell la defensa á capa y espasa, y á las queixas de la seva mu-ller, no més respon:

—Bé, bé, despátxala; á veure ahont ne trobarás una altra com ella. Lo cert es que avuy ha portat un meló que no n' hi havia d' altre á Barcelona.

Aixó sí: també si te una criada neta, fiada, que 's deixi reptar, llesta, tot lo que vullguin, pero que no sápija comprar melons com generalment succeheix, á cada pas surt ell dihent:

—Aquesta xicota no es bona per res. Desde que la tením, ni un dia he pogut menjar meló á gust.

No só envejós; confesso que hi ha personas (molt pocas), molt pocas), que tenen una ullada que no s' erra, y que quan posan la ma en un meló ja poden dir que alló es bé de Deu.

Pero es precís que 's persuadeixi 'l públich de que no exa-gero al proclamar devant de la Europa, que lo comprar un meló es un dels actes en que més vegadas se veu burlada la perspicacia del home, fet á imatge del Criador.

¡Qué importa que 'ls venguin á taxi! ¿Per ventura te cap gracia dir: aquest meló es bó, després d' haverlo tastat?

Lo fet es conéixel de part de fora.

Ho repetesch: hi ha homes privilegiats per la naturalesa,

que tenen l'instint del meló, aixís com lo porch (mal comparat) te l'instint de las tófunas.

Mes ¡ay! son escassos.

Jo 'ls admiro aqueixos homes, de qui 'l públich fa poch cas, sempre que 'n trobo un.

Jo 'ls veig acostarse ab pas segur á la pila dels melons, pegar llambregada á ells y al home que 'ls ven; obrirse de camas, ab lo bastó sota l'aixella, ajupirse trayent un xich de llenga per un cantó de boca, y adressarse al moment ab un meló que fa saltar ab las duas mans.

La inteligencia, sempre modesta, 's veu brillar en lo front del comprador.

No 'n tría cap més. Tant ne vull, tant te 'n daré; lo paga, se 'l emporta, y qui 'l vegi anant cap á casa seva, ab lo meló al bras, compendrà en son aire triunfal que ha fet bona compra.

Desde 'l balcó l'ensenya als vehins; lo fa tastar al sogre ó á la cunyada que l'han anat á veure y cada vegada que passa aprop de la galleda, l'aixeca, se l'acosta carinyosament al nas, y... casi s'alegraria de que 'l noy n'hi tes alguna, porque per cástich lo deixaria sense postres y li tocaria á n'ell una tallada més.

¡Ves de quína manera més impensada se pot endurir un cor paternal!

Jo 'ls dich la veritat; reverencio als entesos en assumpto tant dificultós. Si 's pensan que ho es menos, jo li dono deu, dotze, setze, vint cuartos; á veure quí es lo maco que 'm demostra que sía fácil comprar un meló.

UN QUE NEDA BE

Ab lo nedar succeheixen duas cosas, que son: saberne y no saberne.

Jo no puch ficarme en las reglas d'un art que te molt de gimnástich y consecuentment d'higiénich, porque després d'haverme examinat tres y quatre vegadas en presencia de

personas tan competents com numerosas, he averiguat que no hi entench pilota.

Parlo ab aquesta franquesa perquè respecte al assumpto que vull tractar, tan se val que jo sápigam nedar com que no 'n sápigam: que si 'l no saberne hagués de ser causa de que vostés fessin poch cas d'aquest important escrit, prou cuydado tindria jo de fer veure que 'n sabia més que Brican.

Vaja, menos brossa y aném al gra. Lo gra es un home que neda be, y de qui, en general, no se sab l' ofici, la terra, ni l' apellido; no se 'n sab sino que neda be.

Jo no vull dir ni donar á entendre que tots los que saben nedar sían idéntichs ni semblants al subjecte de qui parlo; mes lo subjecte existeix, y jo ab aixó ne tinch prou per descriureho imparcialment, sens por de crearme enemichs en la platja, l' olla, ni la mar vella.

L' home que neda be...

Miréulo; fins en lo mes de Desembre, embolcat en la capa, en lo modo de caminar li coneixereu que anyora l' aygua.

Sempre que la ocasió 's presenta, mou brassos y camas; en lo llit se tira com si lo seu cos hagués de topar ab las flexibles massas líquidas; dorm en actituds natatorias y somniant dona brassadas á dreta y esquerra, comunicant á voltas tal mohiment á son cos, que 'l desperta un nyanyo que s' ha fet ab la capsalera.

D' aquest home, quan ne parlan los seus coneguts, no diuen fulano, ni mengano; sino aquell que neda bé. Si per casualitat li saben lo nom, pera distingirlo d' altre que s' anomeni com ell, diuen fulano lo nedador.

Ell no va á teatros, passeigs, ni cafés. Passat lo temps dels banys, que per ell no tarda molt á passar, se floreix, se consum, perquè no troba gust en cap de las moltíssimas frivoltats que serveixen de recreació ó sisquera distrauen als demés mortals.

Nedar, ó parlar de nedar... y res més.

Lo teatro per ell es ximplesa; lo café mal sá y fastigós; lo passejar fer lo tonto; la política, una farsa; l' amor...

Jo 'ls diré.

Aquest home va á una casa ahont hi ha minyonas, més ó menos senyoretas, com se diu ara.

Totas li son indiferents.

Per hermosura, per gracia, per bonas prenas morals que las adornin, ell no las hi veu ó no las hi aprecia.

Cent vegadas estar  en conversació ab ellas, mil vegadas tindrà conjuntura propicia pera revelar son m rit y l'aprofitar n pera lluhirlo (jendem s ellas); pero lo nostre home, insensible   sos atractius y fins   sos agasatjos, permaneix r  fret   inexpugnable.

Mes si algun dia la m s lletja (si es que hi ha minyonas lletjas), la menos agraciada, la menos viva, li diu, per exemple:

—Ja 'ns ho han dit que vost  neda tant b .  Qu  's pensa que no ha arribat als nostres oïdos?  Tot se sab, home, tot se sab!...

Veusaqu  l'home que comensa   estufarse y   descobrir repentinament en la xicota una pila de bonas circumstancies que ni ell las havia reparat may, ni ella somniava tenir.

—De totes aquelles mossas,—diu ell ab lo deixó que li es natural cuan se troba en terra—no n'hi ha cap que tingui solta sino fulana. Es d' all  m s agradosa y te un no s  qu  que m' encera. Si jo may per may havia de fer un pensament y ella s' hi deixava caure, me sembla que no fora mal negoci, porque congeniar m. Sempre se 'm havia figurat que valía m s que las altrás; pero no s  per què no m' hi enfondava gayre.—

Al cap d' uns cuants días torna   la casa, ahont troba la consabuda minyona y sols posa atenció en lo que ella fa y diu.

La pobre noya, ignorant lo f cil que li fora captarse las simpatías del que neda be,   per millor dir, consolidar la inclinació que ell li porta, li parla d' aquelles coses que solen ser objecte d' agradable conversació entre joves, y fins potser de bona fe celebra son car cter, sa figura y son modo de vestir.

Lo nostre home se queda admirat de que un sol moment hagi pogut sentir la m s mínima inclinació   una xicota tant sense cap ni centener.

—Jo crech que no hi era tot (diu entre s ), lo dia que me 'n vaig anar mitj prenat d' ella.  Qu na conversa m s sosa!  Qu n poch sanderi!  Qu  's pensa que s  ximple per venirme   retreure si tinch tal car cter y si s  alt   baix?  Pot ser si que s' ha pensa pescarme y que jo no veur a l' am!  Vaya, no s  com he estat tots aquets días figur ntmela tan diferenta de lo que es!—

En efecte, ell no sab que la minyona li havia agradat perquè casualment y sense sospita de la seva presumpció, li havia tocat la corda sensible.

Ben segur que si aquella criatura, ab un xich més de malícia, hagués sabut atinar en tirarli cada dia un entretoch respecte al nedar y á la fama d'nedador que ell gosava, s' hauria casat ab ell y hauria estat ben apeixada; perquè ell, fora d' aquesta mania, es un tros de pa, y una dona que li donés per la banda ne faria lo que voldria.

Aquest home que neda bé, es de pocas paraulas, desmayotat y no s' ocupa de lo que passa pel mon.

Cuan s' ha acabat lo rigor del hivern, allavors que ja tothom pot fer l' ou, pero que encara hi ha molts que portan capa, ell se la treu com si, alleugerintse de roba, precipités la vinguda del estiu, y al trobar á un amich, la seva primera frase es:

—¡Ja s' acosta 'l bon temps!

Per lo mes d' Abril desitjós é impacient de la época dels banys, sol anar molt sovint á guaytar per la muralla de mar á veure com está l' aygua, com si 'n pogués treure un pronóstich de si al estiu vinent será més ó menos convenient lo banyarse.

En aqueixa temporada ja diu ab certa complacencia á tots los coneguts que troba:

—Aviat hi serém.

Y á las primeras calors, un dematinet se lleva ple de goig, se 'm arma de tobollola y sens piular se 'n va á la mar vella.

Arrivat allá, mira á tot lo seu voltant ab la esperansa de que cap nedador se li haurá anticipat, y, en efecte, sol tenir lo gust de que en aquella materia ningú li ha passat la má per la cara: ell es lo primer que 's fica á l' aygua: ja voldria tornar á ser á Barcelona pera ferne gala.

S' assenta ab la satisfacció del home que se sent superior; se despulla ab tota calma y ab certa solemnitat propia d' un acte tant important en la seva vida, s' entreté lo ratet de rubrica per desassuarse y ab un método y una parsimonia admirables, se frega ab arena las aixellas y 's mulla 'l cap. Previas estas duas libacions y arrebatat per l' atractiu del nedar, dona quatre passas de frente y va augmentant rápidamente son plaher ab la mateixa gradació que va sentint pujarli l' aygua camas

amunt, y apenas se la sent als genolls, aixeca 'ls brassos sobre 'l cap, junta las mans, se deixa caure de cara y desapareix en las profunditats del sagrat pélach, d'aquell Tirreno de floridas, de rialleras costas, com diria en Castelar.

Lo que passa en l' interior del que neda be, durant lo primer cabussó del any, es una cosa tant íntima, tan gran... es una fruició tant profunda é inmensa com la mateixa mar, y no seré jo qui m' atrevesca á contarho. Miréuse cuan al cap de un bon rato treu lo cap a gran distancia del siti ahont s' havia enfonzat, trayentse l' aygua dels ulls, tirantse 'ls cabells endarrera, y després de quatre airoas brassadas, ara fa 'l mort, ara s' assenta, ja está de boca terrosa imitant lo mohiment de la tortuga, ja s' acosta á la platja nedant ab la má dreta, ja de cap y volta se gira y torna mar endins movent sols la má esquerra.

Durant los primers días d' estiu, cuan los aficionados poch entusiastas están indecisos sobre comensar á banyarse, ell saluda als seus coneguts ab la significativa frase de:

—Ja n' he pres quatre.

—Ja n' he pres cinch.

—Ja n' he pres sis.

Vol dir banys.

¡Ab quin ayre de superioritat contempla als nedadors poch experts!

¡Ab quina malícia més innocent los deixa ficarse á l' aygua, adelantarse nadant y de prompte s' hi tira ell, neda bon rato per sota y se 'ls apareix davant haventlos guanyat la ventatja!

En la arena de la mar vella es ahont troba ell coneixements y amistats, advertint que únicament li son simpátichs los nedadors modestos y curts de gambals; porque no pot sufrir que ningú 's tingui per tan bon nedador com ell, y apesar de no tenir mala índole, ab son pare renyiría si en semblant materia tractés de posárseli devant.

De vegadas va á veure los que 's banyan á l' olla ó en los antichs desembarcadors y allí experimenta duas sensacions molt fortas.

Una li proporciona lo gust que sent al contemplarse tan superior á aquells pobrets que en mitj de la civilització ignoran los més senzills rudiments del art de nedar; altra es la llástima que li fa aquella numerosa caterva que 's pensan haver fet una

gran cosa quan al acabar l'estiu parlan d'haver anat á nedar tantas vegadas, quan que lo que real y verdaderament han fet, ha sigut banyarse, com podrian haverse banyat á casa en una inmunda banyera d'estany.

Mes va passant la calor y 'l nostre home, que ja no pot alabarse d'haverne pres cuarenta, ni pot llubir la seva agilitat en l'aygua, s'entristeix, torna á parlar poch, casi frecuente lo tracte dels amichs y experimenta algo d'aquella enfermetat que á tants inglesos ha fet hereus impensadament.

—¡Ja se 'ns acaba! diu ab verdadera tristesa á tots los coneguts que va trobant.

—¡Ja se 'ns ha acabat! Y torna á entrar de ple en lo período d'aburrimient y ja no se 'l veu en lloch.

Si l'home que neda be pogués ferho, crearia en mitj del hivern calor artificial en la atmósfera, sols per poder fer uns cuants cap-bussons en la mar vella.

ROBERT ROBERT.

MATINADA

Va la celistia fonent las boyrosas
glassas negrencas qu' endolan la nit;
y romp la flor son capoll qu' empresona
finas aromas que guarda en son sí.

Van á estrellarse en la costa rocosa
onas qu' hi llessa lo flux de la mar;
y las gavinas son somni deixantne
banyan llurs plomas en l' inmens mirall.

Las xamaneyas de l' alta taulada
senyals de vida ja donan entorn,
alsant al cel sa blavosa fumera
que l' hora marca de deixá 'l repós.

Surt la pastora, que al bosch fa sa vía,
torna á la platja la nau que 'n sortí,
y mils d' aucellas refilan alhora
lo bon jorn dantse ab son cántich festiu.

Vessa lo bosch son olor de rehína,
mostran las herbas puríssims diamants,
y sent el cor lo poema sinfónich
qu' entona 'l mon, quan lo sol surt del mar.

PERE DE COTS Y SOLDEVILA

CANSÓ D' AGOST

¡Que be dissipan las penas
y recorts amarchs d' ahí
aquest crepúsculs sens fi!
ique n' olvida 'l cor d' agravis
y 'n capdella d' ilusions!
ique n' hi du l' Estiu als llabis
de besadas y cansons.

¡Que se 'n senten de ditxosos
plens los arbres de verdor,
com cimbren ufanosos
son fullam murmurador!
¡Que se 'n contan d' amoretas
los aucells quant lo sol cau!
ique se 'n crusan d' orenetas,
vida meva,
que se 'n crusan d' orenetas
pels camins d' aquest cel blau!

Aquest sol que abrusa l' ayre,
aquest sol tot ell xardor
no l' encen ni poch ni gayre

la foguera del amor!
Y aquets mils y mils d' estrellas,
que s' encenen á sol post
¡com las fan curtas y bellas
las vespradas del Agost!

Mentre 'ns lligan forts los llassos
del amor, de flors cuberts;
mentres troban los meus brassos
los teus brassos sempre oberts;
mentre 'l fruyt gronxa en la branca
l' ayre tevi tot cantant
senyalem ab pedra blanca,
 vida meva,
senyalem ab pedra blanca,
tots los dias que se 'n van.

APELES MESTRES

